

**SZENTENDRE VÁROS HORVÁT NEMZETISÉGI
ÖNKORMÁNYZAT ELNÖKE**

Az előterjesztés előkészítésben közreműködött:
Önkormányzati és Ügyfélszolgálati Iroda

A határozati javaslat elfogadásához
egyszerű többség szükséges!

BESZÁMOLÓ

a 2024. évi gyertyaúsztatás programjáról és Illés napi rendezvényről
(A szentendrei dalmát közösség történelmi, kulturális, gasztronómiai örökségének ápolása érdekében)
(Készült: a Képviselő-testület 2024. szeptember 26-i ülésére)

Tisztelt Képviselő-testület!

Vezetői összefoglaló:

Szentendre Város Önkormányzat 2024. július 20-án rendezte meg az év leglátványosabb eseményét, a gyertyaúsztatást, amely megvalósítója ebben az évben is Szentendrei Kulturális Központ Nonprofit Kft. és a Vadkacsa Egyesület volt. Szombat este meghitt hangulatban ezernyi mécses úszott a Dunán, amelyet komolyzenei aláfestés kísért. A látványt a Lázár Cár tértől egészen a Jókai utcáig élvezhette a közel kétezer fős közönség.

Részletes kifejtés:

Az Ister napok hagyománya szerint délután a Vadkacsa Egyesülettel csónakázhattak a Dunán kicsik és nagyok, a kedvüket még a szemerkélő eső sem vette el.

A gyertyaúsztatás előtt Pálházi Bence Bandája játszott a Kárpát-medence szebbnél szebb dallamaiból a Duna-parti Művelődési Ház udvarán, Somogyi Eszter énekesnővel és Boda Gellért hegedűssel. E zenekar húzta a talpalávalót a rendezvényt záró táncbáznál is.

A szentendrei dalmátok ezen a napon Szent Illés prófétát ünneplik, aki a Szentírásban, mint Isten embere jelenik meg, és szüntelenül az Úr előtt jár, és az egy igaz Isten imádatáért harcol. Illés alakjához kapcsolódtak az első remeték, akik a XII. században a Szűzanyát a Kármel-hegyén tisztelve szerzetesi közösséget alapítottak. Hagyománya a bizánci egyházból került át és élt tovább dalmát katolikusoknál is.

A biblia szerint Illést az ószövetségi prófétát tanítványa, Elizeus szeme láttára tüzes szekéren ragadta égbe az Úr. A mennybe távozó csodatévő palástja Elizeusra maradt, aki ezzel átvette mestere örökét (II.Kir 2,1–15).

Régeen ilyen tájban járta a Dodola Szentendrét, mert Illés napja táján volt mindig a legmelegebb idő és a legnagyobb szárazság is a városban. Szokása a keleti szlávok pogány rítusa, amelyet Perperunához az eső szláv istennőjéhez kötik, aki a legfőbb istenség, Perun a mennydörgés istenének felesége, aki a szlávok hite szerint megfeji a mennyek teheneit, a felhőket, és eső esik. A Dodola esőkérő szokása más elnevezéssel dodole, dudula, dudulica, dodolä Perperunához kötődik és nagy valószínűséggel a trákoktól származik.

Dr. Dezsőfi Ferenc, Szentendre egykori polgármestere „Öreg tornyok árnyékában” című kéziratos regényének a régi szentendrei szokásokat elbeszélő részében ezt írja: „Amikor a szárazság ellen már semmi nem használt, sem könyörgés, sem bűcsújárás és fohász sem a csobánkai csodatévő Máriához, akkor került elő a Dodola a rituális esővarázsló, akit Szentendrén hosszú időn keresztül egy bizonyos Jojó nevű szellemileg nem teljesen rendben lévő, vízhold legény személyesített meg. Egy másik emlékezetes Dodola a nemes Buzgó István városi utcaseprő volt, akit a helyiek egyszerűen csak Csávónak szólítottak. Az utolsó tradicionális szentendrei Dodola 1977-ben Killár Ferenc volt.

A gyertyaúsztatás bár csodás látvány de semmiféle helyi hagyománya nincs, ezért a Dodolákra való emlékezéssel csatlakozott Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat a városi programhoz.

A programra Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat néprajztudós barátai közül többen is kilátogattak Szentendrére, így közösen felkeresték a szentendrei dodolák sírjait, majd részt vettek a Vinczemill kiállítás megnyitóján és a gyertyaúsztatás után egy hosszabb beszélgetésen során sor került arra, hogy milyen források és milyen partnerek bevonásával lehetne elkezdni kutatást a Dodola-szokás pontosítására és annak az Ivan dan és/vagy más ünnepbe való beillesztésére.

Lőrinczy György, a Teátrum, 2024. szeptemberéről a Szentendrei Kulturális Központ Nonprofit Kft. igazgatója, 2024. június 26-ra összehívott egy megbeszélést, ahol kiderült, hogy ő is hiányolja, hogy a gyertyaúsztatás nincs hagyománnyal összekapcsolva.

Ő is támogatja az gyertyaúsztatás időpontjának áthelyezését Nepomuki Szent János ünnepének eseményére, melynek kultusza korábban elterjedt volt a monrachia területén, Ausztriától Omisig. Dr. Balázs György a nemzetközi Molinológiai Társaság elnöke is e napra való áthelyezését kezdeményezi évek óta, de ebben körültekintő és alapos vizsgálatra van még szükség.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy a beszámolót megtárgyalni és a határozati javaslatokat elfogadni szíveskedjen!

Határozati javaslat I.

Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete úgy dönt, hogy 2024. évi gyertyaúsztatás és Illés napi ünnepel kapcsolatos beszámolót elfogadja.

Felelős: Elnök

Határidő: azonnal

Határozati javaslat II.

Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete úgy dönt, hogy felkéri az Elnököt, hogy a Ferenczy Múzeumi Centrum és a Kulturális Központ Nonprofit Kft. vezetőinek bevonásával tekintsék át Szentendre ünnepeit, valamint az élő és emlékekben még meglévő tradícióit.

Felelős: Elnök

Határidő: 2024. szeptember 30.

Határozati javaslat III.

Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete úgy dönt, hogy közös irányelvek birtokában kezdményezi a Ferenczy Múzeumi Centrummal a korábban megkötött együttműködési megállapodás felülvizsgálatát és a Kulturális Központ Nonprofit Kft.-vel az együttműködési megállapodás megkötését.

Felelős: Elnök

Határidő: 2024. december 1.

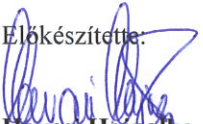
Szentendre, 2024. szeptember 7.

Benkovits György
nemzetiségi önkormányzat elnöke

A beszámoló és a határozati javaslatok törvényességi szempontból megfelelnek.
Szentendre, 2024. szeptember 7.

dr. Schramm Gábor
jegyző

Eldőkészítette:

Havasi Hajnalka
nemzetiségi ügyintéző

Ellenőrizte:

dr. Remele Antónia
irodavezető

